

VÄST SAHARA

Nr 3 2009 Pris 30 kronor

Ungdomar hindrades från
att resa till England 6

Dömd till 15 års fängelse
– utan något bevis 7

Oetiska affärer
i kolonial guldrusch 12

Festival i Dakhla
ÖKENFILMER

Utges av
Föreningen Västsahara
och utkommer med fyra
nummer per år.
ISSN 1652-2052
**Ansvarig utgivare
och redaktör:**
Lena Thunberg
Redaktionsråd:
Natasa Mirosovic
Arto Valtonen
Jan Strömdahl
Martin Wikström
Monica Zak
Grafisk form:
Tidningsform & Textfason
Layout:
Ulla-Karin Karlson
Adress:
Västsahara
c/o Afrikagrupperna
Linnégatan 21,
413 04 Göteborg
Telefon:
070 - 475 46 45
Hemsida:
www.vastsahara.net
E-post:
vastsahara@brevet.nu
Prenumerationer:
Privatperson: 125:-
Stödprenumeration: 150:-
Organisationer: 150:-
Utländsk pren: 200:-
Postgiro:
20 40 03 - 8
Föreningen Västsahara
c/o Jan Strömdahl
Mälarvarvsbacken 51
170 33 Stockholm
08 - 668 88 41
070 - 438 88 41
Tryckeri: Markaryds grafiska
Omslagsbilder:
Framsida: Casper Hedberg
Baksida: Lena Thunberg

"Sveriges roll är viktig"

Salek Baba Hacena, minister i den västsahariska regeringen på besök. 4

Ungdomar hindrades att resa

Sex västsahariska ungdomar fick inte åka på fredskonferens. 6

Filmfestival i öknen

Den sjätte årliga festivalen FISahara hölls i flyktinglägret Dakhla. 8-11

En kolonial guldrusch

Marocko följer beprövad erövringspolitik. 12

Den förbjudna kampen

Lisa Olofsson berättar om Hammadi. 14

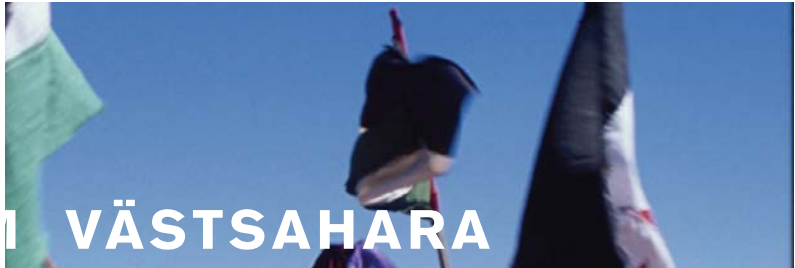
De visar sina liv med bilder

Ungdomar i Västsahara och Sverige blev utrustade med kameror. 16

Protest vid Marockos turistbyrå

Med förtejpade munnar och sminkade blåtiror stod de tysta. 18

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: Nyheter, bakgrund, informationsmaterial, www.vastsahara.net **VästsaharaAktionen:** 25 medlemsorganisationers kampanjsida, nyheter, bakgrund och plattform, www.vastsaharaaktionen.se **Arso:** Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org **Western Sahara Resource Watch:** Nyheter och information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org **Støttekomiteen for Vest-Sahara:** Kontinuerlig uppdatering av nyheter, www.vest-sahara.no **Polisario Front:** Telefon 08-315610
Lästips: Västsahara– Afrikas sista koloni, Lena Thunberg, Föreningen Västsahara, 2004, 70:-, Informationsfoldrar (enstaka gratis): Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008, Västsahara 2006. Beställ genom Tidskriften Västsaharas hemsida www.vastsahara.net

Vilka försvarar de mänskliga rättigheterna?

Sex västahariska ungdomar från den ockuperade delen av Västsahara stoppades på Agadirs flygplats av marockansk säkerhetspolis. Ungdomarna var inbjudna till en fredskonferens i Oxford, Talk Together. Organisationen stöds av Europa-kommissionen och British Council. Inte heller de marockanska ungdomarna som var inbjudna fick resa. "Familjeproblem", förklarade den marockanske ambassadören i London.

Läs Amnesty Internationals rapport och protest i detta nummer av Västsahara.

I juni dömdes Yahia El Hafed Iazza till 15 års fängelse av en marockansk domstol i Agadir. Bevis fanns inte mot honom förutom papper som han hade signerat under tortyr. Rättegångsobservatörer beskriver en rättsvidrig process.

500 civila västaharier och 150 krigsfångar är fortfarande försvunna. Lever de?

Cirka 30 västaharier sitter fängslade för sina åsikters skull. Hungerstrejker avlöser varandra i protest mot de omänskliga förhållandena på fängelserna.

Samtidigt trappar Marocko upp exploateringen av den ockuperade delen av Västsahara. Jakten gäller inte bara fisk och fosfat utan olja, guld, metaller och – grönsaker.

Och EU knyter Marocko närmare sig.

Var finns den stora massan av svenska försvarare av mänskliga rättigheter, internationell lag och folkrätt? Några finns, men varför tiger alla ni andra?

LENA THUNBERG
redaktör för Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet. Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över länder som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västahariska befrielse rörelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar. Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd. I maj 2006 undertecknade EU ett sensationellt fiskeavtal med Marocko, där de västahariska vattnen är inkluderade. Detta strider mot internationell lag. Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

SENASTE NYTT

Ungdomar från Västsahara till Sverige

Ungdomar från flyktinglägren och från den ockuperade delen av Västsahara bjöds i augusti in till Sverige för ett två veckors besök för att lära känna varandra. Besöket anordnades av Olof Palmes Internationella Center.

Mer information i nästa nummer av Västsahara.

www.globalarkivet.se
ETT ARKIV FÖR RÄTTVIS UTVECKLING

Öppen och fri tillgång till föreningsmaterial & tidskriftsartiklar om globala rättvisefrågor.

LADDA NERSPRID VIDARE!

Möte i Wien

Polisario och Marocko möts i Wien den 9 augusti i FN-ledda informella samtal. Fyra tidigare möten i Manhasset New York under 2007 och 2008 ledde inte till några som helst resultat. En ny FN-representant, Christopher Ross, och antydningar om en mindre Marocko-vänlig amerikansk politik skulle kunna leda till vissa resultat i samtalen. Nya möten ska ske.

Erkänn Västsahara!

SSU:s kongress i augusti krävde: Sverige, erkänn Västsahara! Riv upp EU:s folkrättsvidriga fiskeriavtal med Marocko! Exkludera Västsahara från alla avtal mellan EU och Marocko! Socialdemokraterna måste arbeta för ett utökat mandat för MINURSO så att västsaharierna skyddas mot övergrepp från marockansk polis och myndigheter.

"Sveriges roll är viktig"

– För att få igång fredsprocessen krävs att flera länder engagerar sig i Väst-saharakonflikten. Sverige och USA:s president Obama kan bli två viktiga aktörer i denna process, säger Salek Baba Hacena, samarbetsminister i den västsahariska regeringen, som besökte Sverige dagarna efter EU-parlamentsvalet i juni.

Vid president Obamas rundresa i Mellanöstern var hans första stopp ett arabland. Det nämndes i flera medier som början till en ny utrikespolitisk linje. Men Hacena vill inte spekulera i vad detta kan innebära.

– Vi har inte hört något specifikt om Väst-sahara ännu, vi väntar och ser, säger han.

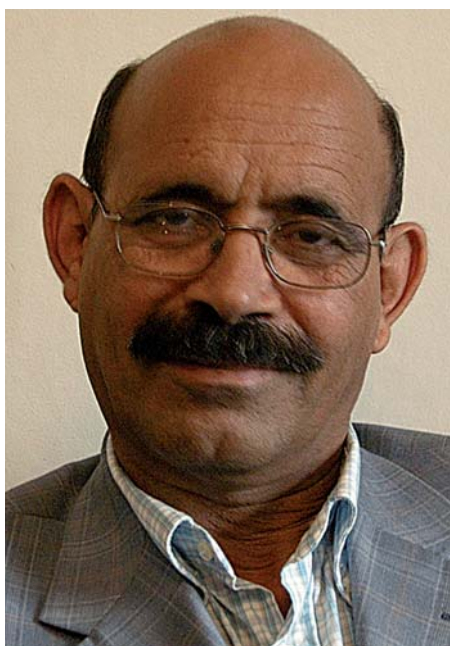
– Om målet är att få stabilitet, säkerhet och utveckling i vår region, då måste USA och EU se till att Marocko följer FN:s resolutioner.

Att västsaharierna har bedrivit sin kamp utan inslag av terrordåd, att de visar ett stort tålamod och att vapenvilan fortfarande håller, borde betala sig.

– Det är sant att vår kamp inte får så mycket uppmärksamhet. Situationen i våra flyktingläger är ett tecken på detta. Se på det humanitära stödet. Terrorism har aldrig varit något alternativ för oss. Det ligger inte i vår tradition. Men detta handlar självfallet om stormaktspolitik. Marocko har mäktiga vänner.

– Behoven är fortsatt stora, det råder brist på matvaror, drickbart vatten och medicin, säger Salek Baba Hacena, när han förklarar situationen för västsaharierna i flyktinglägren. Hacena är nöjd med det bemötande han fått i Sverige.

– Vi vet inte hur stort det humanitära stödet kommer att bli. Jag kan bara berätta att vi har fått ett mycket gott och positivt bemötande.

"Att västsaharierna har bedrivit sin kamp utan inslag av terrordåd, att de visar ett stort tålamod och att vapenvilan fortfarande håller, borde betala sig, säger den västsahariske ministern Salek Baba Hacena."

Hacena berättar att regeringen i Västsahara har börjat bygga upp infrastruktur inne i de befriade delarna av deras land.

– Det är småskaliga projekt. Syftet är att kunna erbjuda skola och hälsovård till de

västsaharier som lever inne i Västsahara. Det är frivilligt för västsaharier i lägren att följa med i projektet.

– Det handlar inte om att påbörja någon inflyttning, säger Salek Baba Hacena. Konflikten måste vara löst innan det kan komma på tal.

Hacena reste under juni månad runt i Sverige, Norge, Spanien och Italien för att få ett ökat stöd för Västsahara.

Under två dagar har han träffat representanter på UD och biståndsorganet Sida. Syftet med hans besök var att stödet till Väst-sahara ska öka.

– Det är glädjande att Sverige har en så tydlig inställning och att ni så klart stödjer FN:s ansträngningar, oavsett vilken politisk färg det är på ert lands regering, säger Salek Baba Hacena.

Han önskar att fler länder i Europa var lika tydliga som Sverige gällande rätten till självbestämmande.

– Länder som Frankrike och Spanien stödjer öppet och högljutt Marocko. Jag hoppas att Sverige kan höja rösten i EU. Det krävs att flera aktörer nu hjälper till att få igång fredsprocessen i Västsahara.

Men är det rimligt att tro att Sverige kan göra något?

Svaret från Salek Baba Hacena kommer snabbt.

– Det går inte att negligera vad ett land tycker, inte minst då Sverige kommer att vara ordförandeland för EU.

Arto Valtonen

Krav på Marocko

”Släpp alla samvetsfångar! Slut på rättsvidriga rättegångar och tortyr! Respekt för grundläggande rättigheter i Västsahara! Obegränsad tillgång till den ockuperade delen av Västsahara för oberoende observatörer, media och enskilda organisationer!” Detta krävde IUSY, Socialist-ungdomsinternationalen vid sitt möte i Ungern i juli.

Polisario-protester till FN

”Marocko bryter mot internationell lag genom att teckna avtal med det irländska oljebolaget Island Gas and Oil på västsahariskt territorium”, påpekar Polisarios representant Ahmed Boukhari i ett brev till FN:s säkerhetsråd i juli. De nya avtal som rör undersökande borrhningar efter olja har undertecknats av ONHYM, det marockanska statliga olje- och gruvbolaget.

Obama har nya idéer

Diplomatiska källor inom Vita Huset säger till tidningen World Tribune den 9 juli att USA:s president Barack Obama har övergett Marockos förslag till en lösning, begränsad autonomi för Västsahara. Denna plan stöddes av Bushadministrationen. USA:s nuvarande president öppnar i stället för ett självständigt Västsahara.

Marockos autonomiplan gick ut på att ge västsaharierna ett begränsat självstyre men att vägra självständighet. Detta har Polisario avvisat med hänvisning till avkoloniseringsdeklarationen och andra beslut i FN samt i Internationella domstolen. Enligt den FN-förhandlade fredsplanen mellan Marocko och Polisario 1991 skulle en folkomröstning om självständighet ske 1992. Denna har ännu inte ägt rum.

Den amerikanske diplomaten Christopher Ross, som efterträdde holländaren Peter van Walsum som FN-sändebud för Västsahara i januari 2009, har efter rundresor i flyktinglägren, Marocko, Algeriet och Mauretanien uttryckt optimism inför möjligheterna att hitta en lösning på konflikten.

Polisario anklagade det tidigare FN-sändebudet van Walsum för partiskhet sommaren 2008 sedan denne öppet deklarerat att självständighet inte längre var en lösning i Västsaharakonflikten. Van Walsums förordnande förlängdes inte i augusti 2008. Under hela hösten 2008 fanns ingen efterträdare utsedd sedan Marocko uttryckt missnöje med FN:s förslag Christopher Ross.

”USA stödjer inte längre Marockos autonomiplan”, säger en källa inom Vita Huset. ”I stället har man återvänt till ett ställningstagande som gällde före Bush-eran och som innebär att det finns en möjlighet för ett självständigt Västsahara.”

”Marockanerna är mycket störda över denna förändrade amerikanska syn”, säger källan.

2007 försökte Marocko övertala sina allierade Frankrike och USA att en Polisario-dominerad stat skulle bli ett himmelrike för islamiska grupper som Al Qaida, skriver World Tribune.

Den diplomatiska källan säger till tidningen att USA-regimen övergav idén om begränsat självstyre för Västsahara i juni 2009.

”Obama trycker nu på för att Marocko ska acceptera en lösning i enlighet med internationell lag”

Marockansk ilska. ”Obama trycker nu på för att Marocko ska acceptera en lösning i enlighet med internationell lag”, skriver professor Carlos Ruiz Miguel, professor i konstitutionell lag vid Santiago de Compostellas universitet i Spanien i Periodista Digital 6 juli.

I Västsahara och Mauretanien pågår ett tyst krig om inflytandet mellan Frankrike och USA. I Mauretanien stödde USA konstitutionens lag och inte kuppen i motsats till Frankrike, skriver Ruiz. Dessutom ställdes Marocko helt utanför lösningen av krisen i Mauretanien. Obama vill ha en lösning av alla problem i regionen inom två år.

Västsahara-sändebudet Christopher Ross resa i området i juni startade den 23 juni i Alger, där han mötte president Bouteflika och utrikesministern. Två dagar senare fortsatte Ross till flyktinglägren, där han mötte Västsaharas president och andra ledare. Dagen därpå reste han till Mauretanien och togs emot av den nye presidenten, premiärministern och utrikesministern.

Den 27 juni reste Ross till Marocko, där varken kung Mohamed VI eller premiärministern träffade honom. I stället togs han emot av utrikesministern, inrikesministern, chefen för Säkerhetstjänsten, västsahariska kollaboratörer och en tjänsteman från Arabiska Maghrebunionen (UMA). Ross stannade i tre dagar och ska enligt marockanska källor ha varit frustrerad över att enbart ytliga frågor diskuterades med de marockanska företrädarna.

Den 30 juni reste Ross till Spanien, där han mötte utrikesminister Moratinos. Därremot finns inga uppgifter på att han därefter reste till Frankrike, skriver Carlos Ruiz Miguel i Periodista Digital.

Lena Thunberg

Amnestyprotest: "Ungdomar hindrades att resa"

Sex västsahariska ungdomar stoppades på Agadirs flygplats den 5 augusti, när de var på väg till en fredskonferens i England. De miss-handlades av polis och tvingades tillbaka till El Aaiún. Även marockanska ungdomar stoppades.

Amnestys skriver: "Amnesty International är oroad över rapporter om att marockansk säkerhetspersonal tvingade iväg sex unga västsaharier från Agadirs flygplats Al Massira den 6 augusti 2009 och sedan angrep dem efter att ha vägrat dem tillstånd att resa till Storbritannien den 5 augusti.

Amnesty kräver att myndigheterna omedelbart startar en undersökning om angreppen och tvångsflyttningen av de sex, varav tre unga kvinnor, samt att förklarar varför dessa vägrades tillstånd att resa till UK för att delta i en kurs vars mål var att skapa försoning mellan unga människor med olika bakgrund.

De sex ska ha angripits av tjänstemän på tre olika platser; utanför Agadirs flygplats Al Massira, vid gränspolisstationen nära El Aaiún och åter i El Aaiún hemma hos en av de sex.

Amnesty International skrev till inrikesminister Chakib Benmoussa den 6 augusti och uttryckte oro över att de sex västsaharierna från Västsahara och en annan grupp ungdomar från Marocko båda hade hindrats från att resa på grund av skäl som verkar vara

politiskt motiverade. I brevet uppmärksammar Amnesty International Marocko om dess skyldighet i Artikel 12 i International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), att respektera individers frihet att lämna ett land, inklusive sitt eget, och uppmanade regeringen att häva detta förbud och tillåta de två grupperna att omedelbart och utan fler hinder resa till UK.

De sex västsaharierna i åldrama 17 till 24 år rapporteras ha tvingats från Al Massira flygplats strax efter kl 17 den 6 augusti. De skulle ha rest till London den 5 augusti för att delta i Youths Talk Together om Västsahara, en kurs organiserad av Talk Together, ett ideellt projekt baserat i UK.

Kursen syftade till att sammanföra ungdomar från Marocko och Västsahara, Tindouf-lägren i Algeriet, Norge och UK under två veckor (5-19 augusti 2009) för att diskutera frågor som påverkar deras dagliga liv och politiska intresse.

De sex unga västsaharierna skulle ha tagit Royal Air Maroc flight AT422 från Agadir till Casablanca kl 11:30 den 5 augusti för att resa till London senare på eftermiddagen. Men när de anlände till avgångshallen på Al Massiraflygplatsen i Agadir, informerades de av civilklädda säkerhetstjänstemän att de inte hade tillåtelse att resa. Tjänstemännen uppgav inget skäl eller någon laglig grund för detta förbud. De förklarade bara att de handlade "på order uppifrån", men anklagade ungdomarna för att vara "sepa-

ratister och Polisariomedlemmar". Samtliga sex studenter hade giltiga resedokument och visa till UK.

De sex västsaharierna stannade kvar på flygplatsen och inledde en hungerstrejk i protest mot myndigheternas handlande, men efter 30 timmar tvingades de iväg med våld av en säkerhetsstyrka som ska ha inbegripit personer från polisen, Royal Gendarmerie och Auxiliary Forces. Efter att ha eskorterats från flygplatsen blev studenterna slagna, fick sina mobiltelefoner tillfälligt beslagtagna och tvingades in i en bil och kördes till El Aaiún, cirka 350 km söder om Agadir. Bilen ska ha följts efter av bilar med personer från Royale Gendarmerie. Under resan togs de sex till en polisstation vid gränsen och förhördes bland annat om Youths Talk Together, om Västsaharakursen och deras kontakter med internationella organisationer. De ska också ha blivit slagna och förolämpade. De blev slagna igen av säkerhetstjänstemän, när de anlände till Mimouna Amidans hem kl 3.30 på morgonen den 7 augusti. Där välkomnades de av familjemedlemmar, som hade Polisarioflaggor och sjöng slogans för ett självständigt Västsahara. Några av deras släktingar rapporteras också ha angripits.

Mohamed Fadel El'asri och andra fick mindre skador av detta. Säkerhetstjänstemän lär nu bevaka Mimouna Amidans hem.

Bakgrund: Sju unga marockaner och deras gruppledare, som skulle ha deltagit i samma kurs i UK, hindrades av marockansk säkerhetstjänst den 5 augusti från att ta Air Arabia flight 30491 från Casablanca till Stansted, UK, även då utan att ha informerats om skälet eller de lagliga grunderna till myndigheternas handling.

Amnesty International är oroad över att de marockanska myndigheternas vägran, att låta dessa två ungdomsgrupper resa utomlands för att delta i Youths Talk Togethers Västsaharakurs, är en del av ett större kontrollmönster. När det gäller frågor som bedöms som politiskt känsliga, såsom monarkins roll och status, nationell säkerhet och Västsaharas status läggs detta mönster över den lagliga rätten till yttrandefrihet. Mäniskorättsförsvarare, journalister, advokater och andra är fortsatt utsatta för kränkningar och även förföljelse, när de går över vissa "röda linjer". Dessa innefattar åsikter som är för ett självständigt Västsahara. Vid ett flertal tillfällen har Amnesty International krävt att marockanska myndigheter ska upprätthålla kraven i Artikel 9 i Marockos grundlag och Artikel 19 i ICCPR, som garanterar rätten till yttrandefrihet."

**Översättning från engelska:
Lena Thunberg
Bild: ASVDH**

Yahia dömd utan bevis

Domen på 15 års fängelse mot Yahia El Hafed laaza står kvar, fastslog appellationsdomstolen i Agadir den 24 juni. Den franska rättegångsobservatören juristen Mériem Derkaoui beskriver i en rapport en rättsvidrig process med flagranta brott mot internationella juridiska rättegångsprinciper.

Vid rättegången fastställdes också domarna för elva andra västsaharier. Sju av dem fick fyra års fängelse och en fick ett års fängelse i likhet med tidigare domar, medan tre andra fick straffen höjda från två års fängelse till fyra år fängelse. De åtalade förnekade brott.

Den 43-årige Yahia El Hafed, som lider av astma och reumatism, greps 29 februari 2008 i Tan-Tan i södra Marocko. Han anklagades för att tillsammans med elva andra västsaharier vara skyldig till en marockansk polis­mans död, att tillhöra ett kriminellt gäng, olydnad och misshandel under en manifestation i Tan-Tan.

Vid manifestationen fördömdes förföljelse­rna av de västsaharier som kräver rätt till självbestämmande.

Den 9 oktober samma år dömdes Yahia El Hafed till 15 års fängelse och höga böter. Han hävdar att han inte ens var närvarande vid manifestationen och att han skrivit på dokument under tortyr.

Lång hungerstrejk. Våren 2009 hungerstrejkade han i över 50 dagar mot domen och omänskliga förhållande i fängelset för de västsahariska politiska fångarna. Han fördes till sjukhus i maj på grund av sviter av hungerstrejken och andra sjukdomar men avbröt strejken efter löften om att hans krav på att bli behandlad som politisk fånge, få träffa släktingar och få human behandling skulle tas upp i dialog med fängelseledningen. Dessa löften infriades dock inte. I stället blev hans gamla föräldrar, som bor i Västsahara långt från fängelset i Ait Melloul i Marocko, miss-

handlade av fängelsepersonal, när de försökte besöka sin son. Fadern är blind.

Yahia El Hafed är medlem i två människorättsorganisationer Moroccan Human Rights Association/Tan-Tan section och CODESA (Collective of Saharawi Human Right Defenders) i El Aaiún. Han fördes bort av marockansk polis vid två tillfällen 2005 och 2006.

Yahia El Hafed är gift och har tre barn.

Vid rättegången i Agadir den 24 juni deltog observatörer från Spanien och Frankrike. Salen hade cirka 200 åhörare. Alla västsaharier tvingades visa sina identitetshandlingar, så även observatörerna, som dock vägrade.

Domaren vägrade att ta hänsyn till an-

klagelserna från de åtalade att flera av dem hade blivit torterade. De åtalades advokater anförde att det saknades bevis mot de åtalade, att det är ologiskt att 12 personer skulle kunna vara skyldiga till en sten mot en marockansk polisman, att de 12 åtalade samtliga är medlemmar i olika västsahariska människorättsorganisationer och att flera utsatts för tortyr. Advokaterna menade också att hela rättegången var politisk.

Protester från Amnesty. Amnesty International krävde redan den 12 maj, med tanke på den kommande rättegången, att de marockanska myndigheterna skulle undersöka uppgifterna om att Yahia Moha-med El Hafed hade torterats.

Amnesty fruktade att domen mot Yahia El Hafed kan länkas till hans uttalade stöd för västsahariernas rätt till självbestämmande och att han därför kan vara en samvetsfånge som har fängslats enbart för sina åsikters skull.

Lena Thunberg
För mer information samt Mériem Darkaouis rapport på franska se www.vastsahara.net

Svenska observatörer

Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen (ICJ-S) har beviljats stöd från Folke Bernadotteakademien för att genomföra ett antal rättegångsobservationer i Västsahara.

MR-aktivister fångas regelmässigt av den marockanska ockupationsmakten. Försvinnanden, tortyr och politiskt motiverade rättegångar är vanligt förekommande, skriver Svenska Avdelningen av Internationella Juristkommissionen i ett pressmeddelande i juni.

ICJ-S kommer att genomföra fyra rättegångsobservationer i Västsahara under perioden 2009–2011. ICJ-S anser att det är mycket angeläget att genomföra rättegångsobservationer i regionen.

Skyddsbehovet för de MR-aktivister som ställs inför rätta är mycket stort. ICJ-S kommer också att etablera ett samarbete med nationella MR-organisationer och advoka-

ter för att tillsammans skapa en plattform för upprätthållandet av mänskliga rättigheter i regionen.

Situationen i Västsahara uppmärksammas sällan i svenska medier. Ett led i ICJ-S arbete blir därför också att sprida kunskap om den allmänna situationen och bakgrunden till konflikten, skriver ICJ-S.

– Jag kände inte till grunden till konflikten och blev väldigt chockad, när jag dessutom såg utsmugglade filmer och hörde berättelser av västsaharier vid ett seminarium för advokater i Barcelona för ett år sedan. Det var verkligen omskakande, berättar Cecilia Asklöf, vice ordförande för ICJ-S.

International Commission of Jurist med medlemsorganisationer i cirka 80 länder har sitt säte i Genève. Syftet är att främja mänskliga rättigheter och rättstatens principer. Organisationen grundades 1951. Den svenska sektionen bildades 1976.

Lena Thunberg

Svarta fängelset i El Aaiún.
Bild: ASVDH

I maj ägde den sjätte årliga filmfestivalen FISahara rum i flyktinglägret Dakhla. Det är världens enda filmfestival som hålls i ett flyktingläger. Den organiseras av bland andra spanska filmare. Steven Soderberghs film "Che" vann i år första pris. Carlos Bardem, Pedro Almodovar och Penelope Cruz är några spanjorer från filmens värld som stöder en kampanj för Västsaharas sak i Spanien.

Filmfestivalen skedde i en "amfiteater" gjord av sand under fyra dagar. 400 utländska gäster deltog.

Parallellt med filmvisningarna gav filmare från Spanien och Kuba workshops om video och berättande för västsahariska unga kvinnor. En "filmskola" planeras för att ge längre kurser.

Filmfestival i öknen

Av de utmärkelser som Steven Soderberghs film Che har fått – nominering till guld palm och pris för bästa skådespelare till Benicio del Toro vid Filmfestivalen i Cannes i år – är nog Den vita kamelen den mest surrealistiska. Det är nämligen första priset vid Sahara International Film Festival. Ceremonin ägde rum i våras i ett isolerat flyktingläger som bränts snustorrt av ökensolen och där kvinnorna bar lysande dräkter och där mörka solglasögon var en absolut nödvändighet.

FiSAHARA09

Del Toro skulle ha kommit, men omtagningar till hans film The Wolf Man tvingade honom till London. "Han skulle ha blivit överväldigad", sa Alvaro Longoria, en av producenterna till Che, efter att bokstavligt talat ha klivit ned från priset. (Han lämnade tillbaka djuret innan han reste hem och fick en kamelstaty i stället). "Det här är verkligt. Det är detta som Benicio och Steven försök-

te berätta om i filmen. Det finns här: Ett folk som utkämpar ett krig för sin värdighet och sitt land. Che Guevaras principer är mycket viktiga för dem."

Den sjätte årliga Sahara International Film Festival hävdar att man är den enda filmfestival i världen i ett flyktingläger. Denna fantastiska idé förvaltas av filmare från Spanien för att ge uppmärksamhet åt en politisk kamp, som nästan inte är känd utanför detta hörn av Nordvästafrika. Cirka 180 000 västsaharier, ett muslimskt folk med arabiskt och berberursprung, bor i flyktingläger längs Algeriets gräns med Mauretanien. De är flyktingar från en lång kamp med Marocko om Västsahara, ett omtvistat stycke öken längs Atlantkusten, som är fullt av fisk och fosfat.

Efter 130 års kolonialt styre lämnade Spanien Västsahara 1975 till Marocko och Mauretanien. Marocko annekterade senare större delen av territoriet och utkämpade ett 16

år långt gerillakrig med Polisario Front, en västsaharisk självständighetsrörelse, som stöds av Algeriet. 1991 blev det eld-upphör och ett löfte om en folkomröstning som skulle ge västsaharierna valet mellan självständighet och integration. Villkoren för detta val har ifrågasatts och politiserats sedan dess, samtidigt som Marocko behåller kontroll över området och har konstruerat en sandmur, som marginaliserar Polisariostyrkorna till inlandets öken. Marocko har anklagats av internationella människorättsorganisationer för att misshandla västsahariska oliktkänkande.

"Det finns verkligen ett historiskt ansvar", sa Dafne Fernandez, en av tolv spanska skådespelare och regissörer, som deltog i festivalen. Tillsammans med sin pojkvän Carlos Bardem och hans bror Javier Bardem (som deltog 2008) har hon gått i spetsen för en namnlistekampanj för att sporra Spanien att ta ledningen för en lösning av dödläget. Carlos Bardem, Pedro Almodovar och Penelope Cruz är några av de filmkändisar som kämpar för Västsaharafrågan i Spanien.

I fyra dagar i maj blev Dakhla, ett avlägset läger med 30 000 flyktingar, tre timmar från den algeriska staden Tindouf, scenen för en solidaritetsfest för västsaharisk kultur. Det var Polisarioflaggor som vajade i stället för sponsorer. 400 utlänningar som deltog, de

flesta från Spanien, fick bo i lerhus och tält hos västsahariska familjer. Till måltiderna serverades ständigt kamelkött. I en amfiteater av sanddyner framförde den spanska gruppen Macaco och lokala musiker en protest mot det de kallar Skammens sandmur.

Varje kväll när temperaturen äntligen hade sjunkit (den var ofta över +43°C) så att man orkade göra något mer än att dricka te, samlades skaror av europeiska bohemer och västsaharier för att titta på ett urval internationella filmer, som visades på en filmduk fastsatt vid ett lastbilsflak.

Många av filmerna som kom från flera länder, inklusive Kuba och Algeriet, handlade om kamp och förtryck. Bland dessa fanns "Svarta Nejlikan" av den svenske filmaren Ulf Hultberg, som handlar om militärkuppen i Chile 1973 och den tyska filmen "Die Welle" om en totalitär regerings agerande. Utländska och västsahariska kortfilmer, som skildrade flyktingtillvaro, väckte till liv minnen från "Cinema Paradiso". En hänförd publik klappade händerna till välkända toner och förundrades över skildringen av ett för dem välkänt drama som blir "larger-than-life".

Under hela festivalen undervisade personal från filmskolor i Spanien och San Antonio del los Banos, Kuba i audio-visuell media och berättande i workshops för unga västsahariska kvinnor. Med hjälp av internationella medel börjar man bygga Sahara School of Cinema i sommar. Den kommer att ligga i ett annat läger och erbjuda en årslång kurs i film och TV. Lägren får videobibliotek med projektorer och ljudutrustning.

Detta kan tyckas som en underlig lyx för ett fattigt ökenfolk. Festivalens budget på 300 000 euro kom från allmänna och privata bidrag. Men västsaharierna anser att filmad media är mycket viktig för deras mål.

"Västsaharierna måste kunna uttrycka sina idéer utifrån sina egna uppfattningar och inte bara från européerna som kommer och träffar oss", sa Omar Ahmed, festivalens producent. "Vi behöver redskapen för att bryta igenom det informationsembargo, som Marocko lägger på oss och i stället ge en egen bild av vår kultur och vår sak för världen."

Under tiden, och samtidigt som FN förnyar sina försök att hitta en lösning och den växande otåligheten bland unga västsaharier göder radikalism, fortsätter propagandakriget. Samma helg i det verkliga Dakhla, en vacker kuststad i det Marocko-kontrollerade Västsahara, arrangerade regimen där sin egen kulturfestival för att leda bort uppmärksamheten från lägret. Eller som Polisario säger: Marocko säger att detta inte finns.

**Av Andy Isaacson 31 juli, © 2009
The New York Times News Service
Översättning: Lena Thunberg**

Svensk film fick pris i Dakhla

När SADR:s president Mohammed Abdelaziz fick höra att det fanns en svensk långfilm om kuppen mot Allende 1973 och den svenske ambassadören Harald Edelstam ville han att filmen skulle visas under årets filmfestival i flyktinglägret Dakhla.

Drygt 30-tal filmer visades i Dakhla och Svarta Nejlikan, långfilmen om Harald Edelstam, fick juryns speciella pris.

Tråkigt nog kunde filmens två regissörer Ulf Hultberg och Åsa Faringer inte delta i festivalen.

Det var sjätte gången som en filmfestival hölls i flyktinglägren. Numera har man bestämt att festivalen alltid ska hållas i Dakhla, det mest avlägsna av flyktinglägren dit besökare sällan kommer.

– Tack vare den årliga internationella filmfestivalen får flyktingarna i Dakhla se en mängd bra filmer och träffa kända filmskådespelare och regissörer, säger Ahmed Fadel, en av dem som brukar arrangera festivalen.

– Många av skådespelarna och regissörerna har engagerat sig i vår kamp för ett fritt Västsahara sedan de kommit tillbaka till sina länder.

Den som nog gjort den största insatsen hittills är Javier Bardem, Spaniens mest kände manlige filmskådespelare som tog ett halvt års ledigt från alla filmjobb för att kämpa för västsahariernas sak.

Harald Edelstam blev på grund av sina okonventionella insatser utvisad ur Chile. Hans agerande sågs inte heller med blida ögon på UD och han blev efteråt tilldelad en mindre attraktiv ambassadörspost, den i Algeriet. Han kom dit hösten 1973 och stannade till 1979. Det var alldeles i början av befrielsekampen för ett fritt Västsahara och

"Tack vare den årliga internationella filmfestivalen får flyktingarna i Dakhla se en mängd bra filmer och träffa kända filmskådespelare och regissörer."

Svarta nejlikan är en svensk film från 2007 regisserad av Ulf Hultberg och med Michael Nyqvist och Lisa Werlinder i huvudrollerna.

enligt Mats Fors som skrivit en bok om Harald Edelstam finns det inga papper hos UD som visar att Edelstam engagerat sig i Polisarios kamp under sina år i Algeriet.

Men rykten om den svenska ambassadören Harald Edelstam och hans insatser för att rädda 1300 chilensare under kuppen mot Allende 1973 nådde även till flyktinglägren i Algeriet.

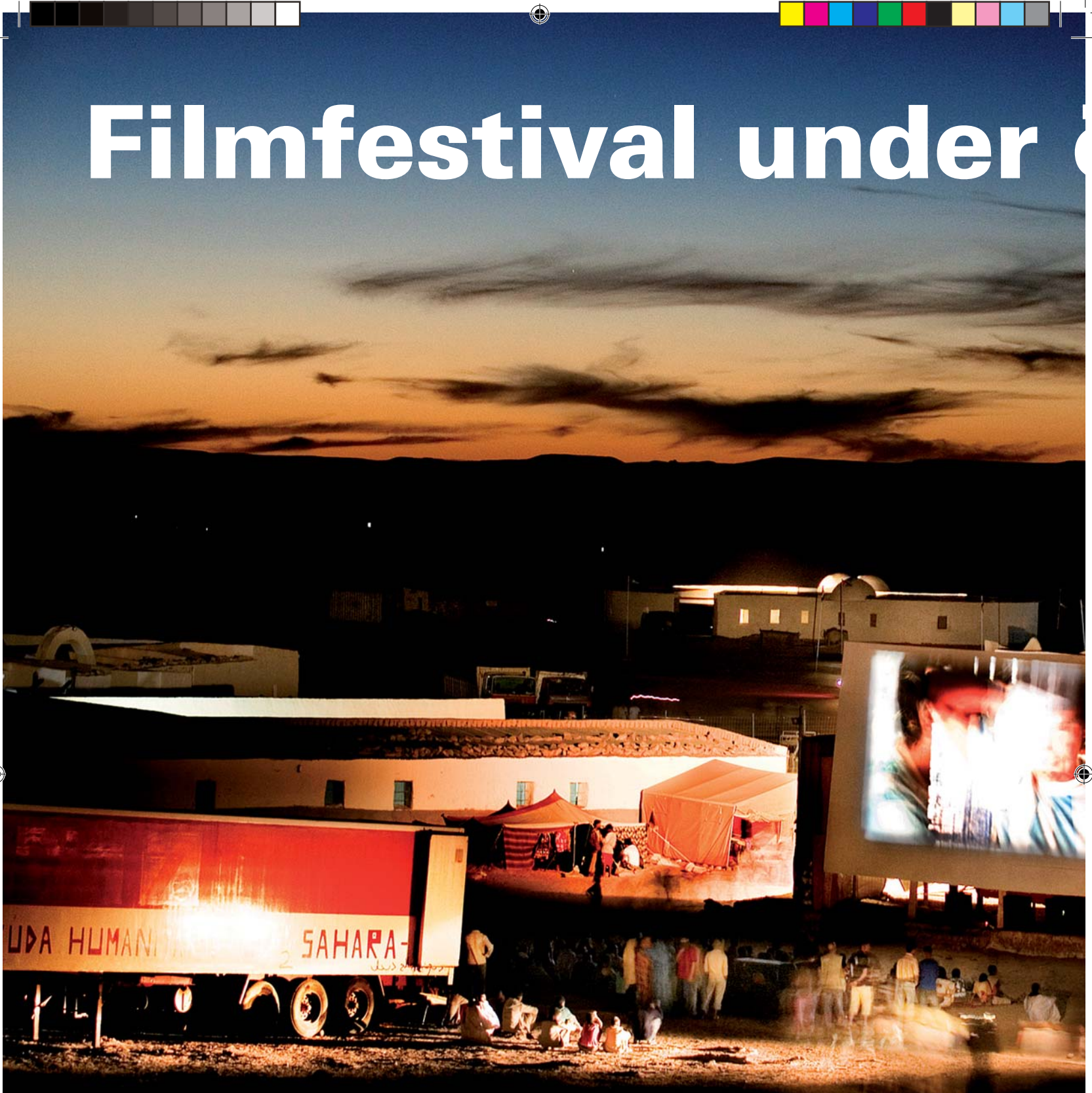
När Sveriges nuvarande ambassadör i Algeriet, Eva Emneus, installerades 2008 och skulle träffa Algeriets president Bouteflika fick hon stränga instruktioner om att mötet med honom bara fick vara 15 minuter. Det kom att vara i 45 minuter. Varför? Jo, Bouteflika ville tala om Sverige, Olof Palmes besök i Algeriet och om Harald Edelstam.

Bouteflika minns när han såg Edelstam första gången. Fidel Castro var på besök i Algeriet och Bouteflika blev inbjuden till mötet. Det var på den tiden han enbart var militär. Det första Fidel Castro gjorde var att rusa fram och krama och pussa en lång och mager man. När Bouteflika ville veta vem det var fick han höra: Det är Sveriges ambassadör, Harald Edelstam.

Algeriets president Bouteflika såg till, precis som västsaharaflyktingarna, att han fick se Svarta Nejlikan, filmen om en av vårt lands få hjältar.

Monica Zak

Filmfestival under

10

ökenhimmel

**Västsaharafotograf:
CASPER HEDBERG**

En timmes bilresa från Tindouf i södra Algeriet tar den asfalterade vägen slut. Därifrån bär det rakt ut i Saharaöknen. Sand, grus, sten. Och en och en halv timme senare - flyktinglägret Dakhla.

Mörkret faller hastigt och plötsligt är himlen täckt av en myriad skinande ljuspunkter från horisont till horisont. Stjärnhimlen i Saharaöknen är bland det mäktigaste jag upplevt. Men de västsahariska flyktingarna drömmer om havet. Stjärnorna kvittar dem lika.

En vecka varje år får Saharaökens natthimmel konkurrens i ljusstyrka och stjärnglans - av den västsahariska filmfestivalen. Ett lastbilsflak tjänstgör som bioduk, flyktingarna har slagit sig ned på mattor utbredda över sanddynerna. För de allra flesta är det deras livs första biobesök.

Vi sitter tätt och biodukens reflektioner lyser upp entusiastiska ansikten.

22-åriga Beh Ab-Bah är en av festivalens alla besökare. Jag berättar för honom att jag trivs här. Han tittar på mig med besviken min.

– Dakhla är inte stället att trivas på, säger han. Alla som bor här skulle packa ihop och flytta till andra sidan av den 220 mil långa muren redan imorgon. Om Väst-sahara var fritt.

Casper Hedberg
som besökte filmfestivalen
i flyktinglägren 2007.
www.casperhedberg.com

En demonstration på Kanarieöarna mot Marockos exploatering av Västsaharas naturresurser. Bild: ASVDH

En kolonial guldgrush

Marocko följer beprövad kolonial erövringspolitik: Säkra området militärt och polisiärt. Kontrollera befolkning och råvaror. Skicka in bosättare från Marocko som arbetskraft. Sedan är det dags att ta hem vinsterna från exploateringen av råvaror och andra resurser.

Offertförfrågningar och licenser från de marockanska myndigheterna för investeringar och framtida exploatering i Västsahara är numera vardagsmat på affärssidorna. Det gäller att exploatera både redan kända resurser, som olja på kontinentalsockeln och fosfat (råvaran för konstgödsel), och flera mindre kända fyndigheter av guld och metaller på ockuperat område i södra Västsahara.

I investeringsplanerna ingår också enorma växthus för grönsaksodlingar i öknen och

”legobearbetning” av fiskprodukter och andra matvaror. Det kan gälla att skala importerade räkor, som sedan säljs till matindustrin. Därtill kommer fiske i de rika västsahariska vattnen inom ramen för fiskeavtalet med EU och stora mängder sand för att försköna stränder och bygga turistanläggningar främst på Kanarieöarna och Madeira. För de installationer och produktionsenheter som förutses planeras omfattande insatser för energiförsörjningen. Tre exportinriktade frizoner upprättas i Västsahara, där företag erbjuds skattefrihet och andra förmåner.

Offensiven är en utmaning för de stater, till exempel de nordiska, som vill slå vakt om respekten för internationell rätt. Utbudet av ”stulna varor” från Västsahara kommer att öka på EU-marknaderna. Investerares och leverantörers inbjuds medverka i djupt oetiska affärer.

Koloniala förebilder. Marocko har slagit in på en väg som de flesta tidigare kolonialmakter redan trampat upp. Först säkras det ockuperade området militärt. En polis- och militäradministration som kontrollerar ursprungsbefolkningen och naturresurserna byggs upp. Sedan sänds bosättare från ”hemlandet” in för att ta över den ekonomiska verksamheten och de nya jobb som behöver utföras. Det är en tung och kostsam process som i Västsahara tagit tre decennier. Nu har tiden kommit för att exploatera Västsaharas resurser på allvar, att få återbäring på ”etableringskostnaderna” och integrera Västsahara i den marockanska ekonomin. Nu ska Västsahara, på riktigt och för alltid (?), annekteras som en marockansk provins!

Vi har hört det förut. Så resonerade Frankrike om Algeriet och Sydafrika om Namibia. Men som bekant gick något snett för kolonialmakten i båda fallen.

Stimulerar exploateringen. Det fördjupade samarbetet med EU som just förhandlas fram innebär både klirr i statskassan och goda affärsmöjligheter för Marocko med EU. Med avtalet sluter EU Marocko ännu närmare till sitt bröst och legitimerar indirekt den av FN underkända ockupationen av Västsahara. Det tidigare stödet från USA känns inte lika självklart under Obama. Då

gäller det för Marocko att göra ägandeska-
pet till Västsahara till ett fullbordat faktum,
som inte kan återkallas.

Norden sätts på prov. För de nordiska län-
derna, som traditionellt vill slå vakt om den
internationella rätten, innebär dessa marock-
anska exploateringsinitiativ och planer en
rad utmaningar.

Sveriges, Norges, Finlands och Danmarks
regeringar har konstaterat att Västsahara är
ett ockuperat territorium.

FN:s före rättschef Hans Corell har ny-
ligen gjort en förnyad och breddad analys
av det rättsliga läget i den frågan. Marocko
har ingen rätt att för egen del utnyttja ter-
ritoriets naturresurser. Därmed gäller också
de FN-regler som reserverar landets resurser
för den västsahariska befolkningen.

**”Utbudet av ”stulna
varor” från Västsahara
kommer att öka på
EU-marknaderna.
Investerare och leveran-
törer inbjuds medverka i
djupt oetiska affärer.”**

FN betraktar exploatering av naturresur-
ser i Västsahara som brott mot flera grund-
regler, kanske tydligast uttryckt i FN:s Char-
ter of Economic Rights and Duties of States
från 1974, där det i Artikel 16, moment
2 står: ”Ingen stat har rätt att främja el-
ler uppmuntra investeringar som kan utgö-
ra ett hinder för befrielsen av ett ockuperat
territorium”.

För Sveriges del är alltså Exportrådet och
andra statliga näringslivsorgan förbjuda att
främja satsningar i eller affärer med västsa-
hariska resurser och varor. Rimligen bör de
istället utfärda varningar till företag om så-
dana engagemang. Detsamma lär också for-
mellt gälla EU:s institutioner.

När det gäller företagens medverkan är
dock även de nordiska regeringarnas reak-
tion minst sagt svajig. Tydligast är nog den
norska regeringen och Sverige, genom Carl
Bildt, som i riksdagen sagt att ”Folkrättens
regler vänder sig i första hand till stater. Vad
gäller företags ansvar är den rättsliga situa-
tionen mer komplex. OECD:s riktlinjer för mul-
tinationella företag och principerna i FN:s
Global Compact utgör frivilliga, universella
riktlinjer för företag. Vi uppmuntrar konti-
nuerligt företag att tillämpa dessa verktyg.
Inom EU fortsätter vi att betona ett folkrätts-
ligt korrekt förhållningssätt till Västsahara”.
Många välmenande ord, men hittills få kon-
kreta och effektiva åtgärder...!

De exploateringar som framgår av de stor-
stilade planer och strategier, som den marock-
anska regimen annonserar är, på vanlig svens-
ka, stöld på hög och synlig nivå (och häleri
för dem som köper det stulna). Jordbruksmi-
nister Erlandsson, handelsminister Björling,
näringsminister Olofsson och inte minst EU-
ordföranden Fredrik Reinfeldt får det tufft
att försvara folkrätten, stoppa strömmen av
stulna varor från Västsahara till EU och att
aktivt avråda svenska företagare från oetis-
ka affärer och investeringar.

Bryter mot folkrätten. Marockos anspråk
på Västsahara saknar, enligt Internationel-
la Domstolen i Haag, rättslig grund. Ock-
upationen bryter därför mot internationell
rätt. Ingen stat har heller formellt erkänt
Marockos ockupation. FN erkänner Polisa-
rio som den officiella företrädaren för Väst-
saharas folk.

Den folkrättsliga grunden är alltså klar. Nu
gäller det att få vardagsjuridiken – lagar och
förordningar och kontrollmekanismer – på
plats. Eller kanske hellre: på skarpen be Ma-
rocko att äntligen lämna Västsahara!

Sören Lindh, VästsaharaAktionen
Källor: Western Sahara Resource
Watch, www.wsrw.org och Västsahara-
Aktionen www.vastsaharaaktionen.se

Regeringen ligger lågt om ursprungs- märkning

**Hur ska svenska konsumenter veta
om marockanska varor kommer från
ockuperat Västsahara? frågar Agneta
Berliner jordbruksministern.**

– Kommer regeringen att agera för en tyd-
lig ursprungsmärkning för varor som pro-
ducerats på västsaharisk ockuperad mark
eller vatten? frågade riksdagsledamot Ag-
neta Berliner (fp) jordbruksministern den
20 maj.

Jordbruksminister Eskil Erlandsson
svarar nej på den frågan och hänvisar till
OECD:s riktlinjer för företag och prin-
ciperna i FN:s Global Compacts frivilli-
ga riktlinjer.

”Varken EU:s fiskeavtal med Marocko el-
ler associeringsavtalet med Marocko inne-
håller bestämmelser om ursprungsmärk-
ning. Några revideringar av dessa avtal
är inte aktuella i dagsläget. Folkrättsligt
finns som bekant begränsningar vad gäl-
ler utnyttjandet av Västsaharas naturre-
surser men folkrättens regler vänder sig i
första hand till stater”, skriver jordbruks-
ministern i sitt svar.

Samtidigt skriver han att ursprungsland
för alla färska grönsaker samt fisk ska ang-
es enligt beslut av EU.

Agneta Berliner menade att den konsu-
ment som inte vill gynna handeln med va-
ror från Marockos exploatering av de ock-
uperade delarna av Västsahara har svårt att
skilja dessa från marockanska varor.

Fråga om fiske. – Marocko har gjort in-
vesteringar i ett flertal hamnar som tillhör
västsahariska byar. Dessutom har ett inves-
teringsprojekt inletts i den västsahariska sta-
den Dakhla för att bygga en beredningsan-
läggning för fiskeindustrin. Detta fick den
svenska regeringen veta vid ett möte med
EU-kommissionen 2008, då man frågade
om västsahariernas fördelar av EU:s fiske-
avtal med Marocko från 2006.

Kommissionen svarade att man skulle ta
reda på hur Marocko hade utnyttjat betal-
ningen och hur den hade kommit de lokala
samhällena till godo. Detta skrev riksdags-
ledamoten Agneta Berliner (fp) 15 maj och
frågade jordbruksministern hur han ska
agera så att ersättningen kommer det väst-
sahariska folket till godo enligt avtal.

Om inget svar kommer från kommissi-
onen, ska frågan tas upp igen, svarade Es-
kil Erlandsson den 20 maj.

Västsahara i Almedalen

Kommittén för Västsaharas kvinnor (KVK) var för fjärde året i rad i Almedalen under politikerveckan för att informera. Marianne Eriksson, före detta EU-parlamentariker (v) och Helena Lanzer-Sillén, KVK, höll föredrag. De ansåg det speciellt viktigt att pressa på Sveriges regering att under ordförandeskapet i EU agera för stöd åt Västsaharas rättmätiga krav på ständighet.

Amnesty rapporterar

–Yttrandefrihet, organisationsfrihet och mötesfrihet är fortsatt begränsade. Kritik mot monarkin eller åsikter som inte stämmer överens med den officiella synen i politiskt känsliga frågor bestraffas, skriver Amnesty International i sin årsrapport om Marocko/Västsahara för 2008. Hundratals västsaharier som misstänks för att ha deltagit i manifestationer har fängslats.

Agadir.

Den förbjudna kampen

Hammadi har fötts in i kampen för världens sista koloni. Han läser på universitetet i marockanska Agadir, där två västsahariska studenter mördades vid en manifestation i början av december.

När vi pratar om Västsaharas framtid ser sig Hammadi nervöst omkring på kaféet. Han böjer sig fram över bordet och viskar så tyst att orden måste läsas från hans läppar:

– Som jag ser det är självständighet den enda lösningen.

Just de orden är förbjudna enligt marockansk lag. Man får inte ifrågasätta det marockanska territoriet, inte kritisera ockupa-

tionen av Västsahara.

– Jag har inget förtroende för den marockanska regeringen, viskar Hammadi vidare. De skrämmar och trakasserar min familj.

Universitetet i Agadir har en policy som säger att den som uttrycker sympatier för Västsaharas självständighet blir avstängd. Hammadi är väldigt mån om att ingen ska misstänka hans engagemang. Han bor i en lägenhet utanför campus, eftersom polisen i samband med manifestationer brukar göra räder i studentlägenheterna och arresterar dem som har otillåtna flygblad och tidningar. Men det är inte alla som har råd att välja att inte bo i studentlägenhet.

– Efter mordet var det mycket protester

på universitetet. Det var många som sov i vår lägenhet för att de var rädda att polisen skulle komma på natten.

Den första december skulle de västsahariska studenterna Baba Khayya och Laktief Elhousin ta bussen från Agadir i södra Marocko för att fira högtiden Aid Aladha med sina familjer i Västsahara. När de klev på bussen påstod chauffören att deras biljetter inte var giltiga. I protest mot att busschauffören försökte neka dem deras platser satte de sig framför bussen och krävde att få åka med. De fick stöd från andra resenärer och manifestationen slutade med att busschauffören körde ihjäl de två studenterna.

Den marockanska regeringen tillsatte

”Marockos plan död”

- Detta handlar inte om autonomi, dvs begränsat självstyre eller inte. Det är i stället en oavslutad avkoloniseringsprocess, sa Polisarios representant i Spanien inför de informella samtalen med Marocko i augusti.
- Det som ska diskuteras är det internationella samfundets resolutioner om västsaharier nas rätt att bestämma sin framtid.

Asfari fängslad

Människorättsaktivisten Enaama Asfari arresterades och misshandlades av marockansk polis utanför Tan-Tan i södra Marocko 13 augusti. Enaama Asfari är vice ordförande i den franska organisationen CORELSO, som arbetar för mänskliga rättigheter i Västsahara. Han deltog som observatör i rättegången mot Yahiaa El Hafed och har tidigare fängslats och torterats.

snabbt en utredning och klassade händelsen som en olyckshändelse.

– Jag blev så arg, utbrister Hammadi. Det fanns många vittnen som såg vad som hände. Flera av mina vänner var där. Direkt efteråt hade vi ett möte på universitetet där de som hann undan polisen berättade om vad som hänt. Det var ingen olyckshändelse.

Efter mycket påtryckningar från internationella organisationer fängslades busschauffören i slutet av december.

Hammadi åkte också hem till sin familj i El Aaiún för att fira Aid Aladha. Men han åker sällan buss.

– De som jobbar på bussbolaget är rasister. De hatar västsaharier. Det som hände i början av december var som vilket terminsslut som helst med skillnaden att studenterna som protesterade blev mördade. Det är vanligt att chaufförerna påstår att våra biljetter inte är giltiga.

Tvårs igenom Agadir skär den stora vägen Boulevard Hassan II, uppkallad efter kungen som 1975 ledde den Gröna marschen och påbörjade den marockanska ockupationen. Hammadi beskriver Västsahara som ett öde land.

– I vissa städer finns det fler marockanska poliser och militärer än civila invånare. Människor flyttar från städerna, ut på landet för att komma bort från militären.

Den västsahariska journalisten Mustapha Abd Daiem sitter fängslad i Marocko sedan i slutet av oktober. Han skriver för organisationen *The Saharawi unit of defence to human rights* och har bland annat uppmärksammat diskrimineringen av västsahariska studenter. Mustapha Abd Daiem greps i slutet av oktober och dömdes den 9 november till tre års fängelse och böter på över 50 000 kronor.

Eftersom han har fått ha kvar sin telefon i fängelset, kontaktar jag honom och ber honom berätta vad som hände.

– Jag blev gripen utanför mitt hem. Det var mitt i natten. Jag tvingades in i en civil bil med svarta fönsterrutor. Det var som en kid-

nappning, säger han.

Mustapha Abd Daiem vet inte vart han blev förd men berättar att det inte var till polisstationen. Han berättar att han blev fastlåst med handklovar stående vid väggen och utfrågad om sina kontakter med andra västsahariska människorättsaktivister. Han fick inte sova, dricka eller gå på toaletten.

– Jag var helt säker på att jag skulle ”försvinna”. Ingen talade om varför jag blivit arresterad eller var jag var.

Mustapha Abd Daiem berättar att han dömdes utan att hans advokat var närvarande och vet fortfarande inte på vilka grunder.

– Som jag ser det fängslades jag för att jag yttrade min åsikt.

Under början av året har Mustapha Abd Daiems situation uppmärksammats av människorättsorganisationer över hela världen.

Hammadi berättar att en klasskompis kommit hem till honom efter vår intervju. Han hade sett oss på kaféet och anklagade Hammadi för att vara kriminell genom sina kontakter med utländska journalister. I fortsättningen vill inte Hammadi mötas på stan längre. Istället får vi ses hemma i lägenheten som han delar med två andra studenter, också de från Västsahara.

De visar bilder från manifestationerna som hölls på universitetet efter morden. Västsahariska studenter hungerstrejkade i protest mot att regeringen försökte skydda busschauffören och mörka morderna.

Hammadi vågar inte framträda med namn och bild av rädsla för repressalier.

hariska studenter hungerstrejkade i protest mot att regeringen försökte skydda busschauffören och mörka morderna.

Eftersom det inte finns några universitet i Västsahara måste de som vill studera söka sig till Marocko. Trots risken att bli avstängd eller till och med ställd inför rätta organiserar sig västsahariska studenter och protesterar.

– När våra familjer får problem har vi större möjlighet att uttrycka oss än

vad de har. I Västsahara finns det poliser överallt. Protester tystas snabbt. Här finns det större internationell insyn.

Hammadi förbereder te i vardagsrummet. Det är en tidskrävande procedur. Han håller omsorgsfullt te från glas till glas för att det ska bildas ett skum på toppen. Samtidigt översätter han sin rumskamrat Rgaybis arabiska till engelska. Rgaybis läser juridik och hoppas i framtiden kunna jobba som försvarare för västsahariska aktivister.

– Jag är medveten om att jag kommer att stöta på mycket motstånd. Det känns också svårt att behöva jobba utifrån en lag som dels inte är demokratisk och dels diskriminerar min familj och mina vänner, säger han.

Hammadi hoppas kunna avsluta sin utbildning i något annat land.

– Jag är trött på att alltid behöva vara så försiktig, säger han. Men när jag är klar flyttar jag tillbaka till El Aaiún.

Hans rumskamrat instämmer. Ingen av dem kan tänka sig att leva någon annanstans än i Västsahara.

– Vi har fötts in i det här, säger Hammadi och nickar mot Rgaybis. Vi kommer aldrig sluta kämpa.

Text och bilder: Lisa Olofsson
Liknande artikel publicerad i Amnesty Press nr 1

EU-parlamentariker: Erkänn Västsahara!

Västsahariernas mänskliga rättigheter ska respekteras och fiskeavtalet mellan EU och Marocko ska skrotas. Det menar en majoritet av partiernas toppkandidater till europaparlamentsvalet i juni. Dessutom finns ett överraskande starkt stöd för erkännande av den västsahariska staten SADR. Moderaternas samtliga kandidater valde dock att inte svara på frågan.

Kandidaterna fick före valet svara på en enkät om Västsahara som skickades ut av Nätverket för ett fritt Västsahara, Föreningen Västsahara och VästsaharaAktionen. Fem kandidater från varje parti fick frågor om bevakning av västsahariernas mänskliga

rättigheter, fiskeavtalet mellan EU och Marocko, exploatering av naturresurser, EU:s fördjupade samarbete med Marocko och erkännande av SADR.

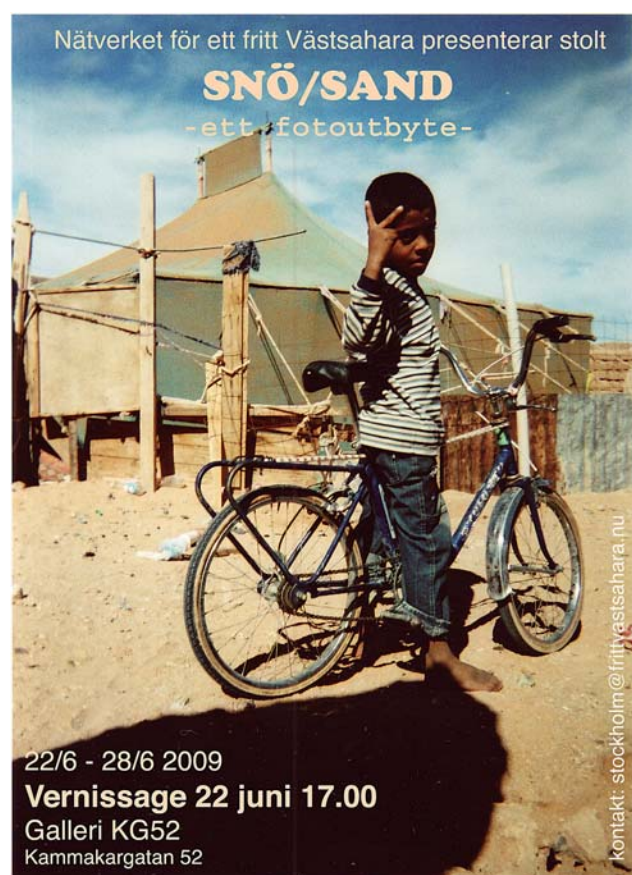
Det finns ett mycket stort stöd för frågor som rör västsahariernas mänskliga rättigheter. 24 av de 25 som svarade på enkäten uppger att de kommer att verka för att EU bevakar västsahariernas mänskliga rättigheter. Hanna Löfqvist från Västerpartiet kommenterar dessutom att hon anser att Europaparlamentet borde sända fler delegationer eller observatörer till ockuperat område. Även i naturresursfrågor är kandidaterna relativt överens och en majoritet kommer att verka för att all exploatering av västsahariska naturresurser stoppas. I fiskefrågan, där svens-

ka representanter tidigare agerat, är kandidaternas ställningstagande ännu tydligare. 23 av 24 kommer att verka aktivt för att EU:s fiskeavtal med Marocko rivs upp eller inte förnyas.

– Vi har drivit en juridisk granskning av avtalen för att dessa folkrättsvidriga avtal skall stoppas och ställt en rad frågor till Kommissionen, tyvärr utan resultat, säger Carl Schlyter från Miljöpartiet.

Processen mot ett fördjupat samarbete mellan EU och Marocko splittrar kandidaterna. Miljöpartiets och Vänsterpartiets kandidater vill att processen fryses eller att Västsahara exkluderas. Detta håller inte kandidaterna från Folkpartiet, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Socialdemokraterna med om. Flera av deras kandidater påpekar att samarbete med Marocko är ett bra sätt att sätta press i Västsaharafrågor.

– Folkpartiet tycker generellt att EU ska ha en hård linje mot Marocko, men ibland är det bra att man kan locka med positiva åtgärder. Därför bör processen villkoras med

De visar sina liv med bilder

Nätverket för ett fritt Västsahara utrustade tio ungdomar, fem västsaharier i flyktinglägren i Algeriet och fem svenskar i Stockholm, med varsin engångskamera och uppgiften att dokumentera sina liv.

Ungdomarna fotograferade sina vänner och familjer, sina arbeten, sina hem, resor

att Marocko gör framsteg när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter, säger Cecilia Wikström från Folkpartiet.

Undantagen från denna linje är Centerpartiets Håkan Larsson och Socialdemokraternas Åsa Westlund, som båda är emot ett fördjupat samarbete med Marocko.

Stödet för ett erkännande av SADR är starkt. 16 av de 25 som svarat på enkäten anser att Sverige bör erkänna SADR. Ella Bohlin från Kristdemokraterna förklarar:

– Det ska finnas en permanent befolkning, ett definierat territorium och en regering som utövar kontroll över territoriet. På grund av ockupationen är inte alla dessa kriterier uppfyllda, men eftersom Marocko bröt mot folkrätten 1975 anser jag att Sverige bör överväga att erkänna SADR.

Motstånd mot erkännande finns framför allt hos Socialdemokraterna, med undantag för Åsa Westlund. Vad Moderaterna tycker kan man bara gissa sig till.

Kristin Ivarsson

FN-förbundet: Erkänn Västsahara!

Svenska FN-förbundets kongress i juni i Skövde ställde sig positiva till motioner om Västsahara från Stockholms FN-distrikt och Lidköpings och Örn-sköldsviks FN-förening.

FN-förbundets styrelse instämde i beskrivningen av situationen i Västsahara och klargjorde att Marockos agerande strider mot folkrätten och har lett till att konflikten inte har kunnat lösas med fredliga medel.

Styrelsen hade i sitt svar på motionen om ett svenskt erkännande av Västsahara svarat att detta skulle föregripa ett kommande folkröstningsresultat. Men om Marocko fortsätter att ockupera Västsahara blir det

ingen folkomröstning överhuvudtaget, påpekade kongressdelegater. Sverige har tidigare erkänt stater som Angola, Kroatien, Georgien och Kosovo, som inte har haft kontroll helt över sina territorier. FN har även redan erkänt Polisario som det västsahariska folkets enda representant. Inför alla argument som framkom under kongressdebatten vek sig styrelsen till slut och gick med på alla yrkanden utom det som ville ge PLO-status för Polisario.

Nu kräver alltså FN-förbundet ett erkännande som för övrigt ett tjugotal andra svenska riksorganisationer redan gjort.

Stellan Bäcklund

och fester. Det resulterade i en samling bilder som blev en utställning. Den handlar om livet och om hur ungdomarna trots omständigheterna värdesätter samma saker.

Ockupationen av Västsahara kan ibland kännas som en avlägsen fråga men utställningen belyser de likheter som finns mellan

ungdomarna. Inga foton eller texter har redigerats eller tagits bort. Detta är inte en konflikt som bara ligger hos FN eller EU. Detta är på riktigt.

Utställningen visades på Galleri KG52 i Stockholm i juni och planeras fortsätta runt i landet. Alla bilder skickas också till flykting-

lägren, där de också kommer att visas.

Utställningen lockade till sig många som aldrig tidigare hört talas om Västsaharakonflikten. Många uttryckte efter utställningen att de hade berörts av bilderna och blivit intresserade av konflikten.

Johanna Svanelind

Bistånd till flyktingarna

Insamlingsorganisationerna Emmaus Björkå och Praktisk Solidaritet skickade 2008 till de västsahariska flyktingarna 55 respektive 300 ton kläder, skor och filtar. Dessutom skickade de tillsammans 18 containrar med 41 760 burkar makrill.

Röda Korset skickade 85 ton kläder till flyktingarna.

Nordisk konferens

Lördagen den 10 oktober klockan 9.00-17.00 hålls den nordiska konferensen Frihet åt Västsahara i Stockholm.

Frågor som tas upp är Vad gör världssamfundet? Vad gör EU? och Vad gör Norden?

För information och anmälan ring Kommitén för Västsaharas kvinnor på telefonnummer 0709 - 96 27 43.

Tyst protest vid turistbyrå

Den 1 juni fylldes trottoaren utanför marockanska turistbyrån med människor som tysta genomförde en protest mot Marockos ockupation av Västsahara.

Målet var att väcka ressgnarna svenskar och medias uppmärksamhet kring de människorättsbrott som pågår i Marocko.

Aktivisterna från Nätverket för ett fritt Västsahara representerade var och en ett ty-

piskt västsahariskt öde med förtejpade mun och sminkade blåtior. De ville efterlikna kontrasten mellan den marockanska regimens brutalitet och västsahariernas fredliga motstånd.

Tydligen gjorde denna stillsamma manifestation den marockanska regeringens representanter i Sverige oroliga. Anställda på turistbyrån kontaktade marockanska ambassaden, som i sin tur bad svensk polis att flytta på demonstranterna. Nätverkets medlemmar fortsatte manifestationen på andra sidan

gatan, mitt emot turistbyrån, och stod kvar de planerade två timmarna. De fick på slutet sällskap av anställda på turistbyrån som kom ut och delade ut flygblad med sin version av historien. Detta var nästan välkommet, eftersom det än mer tydliggjorde kontrasten mellan de vackra turistbroschyrer som delades ut, och de misshandlade tysta "västsaharier" som stod intill.

Eline Jacobsson från Nätverket var nöjd:

– Det har varit en värdig manifestation, och reaktionen den skapade hos den marockanska ambassaden visar att den marockanska regimen verkligen har något att dölja.

– Responsen från de förbipasserande var också väldigt bra och några tidningar skrev om detta, berättade Eline Jacobsson.

Agnes Strander
Bild: Sara Philipsson

Tyck till om tidningen

Vi hoppas att du som läsare är nöjd med tidskriften Västsahara, men vi vill ständigt förbättra den. Hör gärna av dig med kommentarer och tips om nyheter. Kanske vill du skriva själv?

Kontakta Tidskriften Västsahara, e-post: vastsahara@brevet.nu

Rättelse

I förra numret av Västsahara uppgav vi felaktigt parti för Jens Holm. Han är alltså medlem i Vänsterpartiet och inget annat.

Det var hans medarbetare i EU-parlamentet, som sprang Sahara Maraton och beskrev detta i en artikel.

KRÖNIKAN

Det går att få ett slut på ockupationen – om man vill

Marockos främsta handelspartner heter inte USA. Inte heller Kina eller något land i Nordafrika. Det är EU. Närmare 60 procent av Marockos utlandshandel går till EU-länder. År 2007 omfattade handeln i varor mellan Marocko och EU-länderna drygt 20 miljarder euro. Sedan 1995 har handeln ökat med hela 80 procent. Marocko handlar för ungefär dubbelt så mycket av EU-länderna som man exporterar för. Marocko är alltså extremt beroende av goda relationer till den Europeiska Unionen. Omvänt kan man säga att detta ger EU och Sverige goda möjligheter till att sätta press på Marocko. Om man vill.

Den utbredda handeln möjliggörs av det frihandelsavtal som EU har tecknat med Marocko. Men få vet om att alla EU:s handelsavtal är villkorade till att de mänskliga rättigheterna måste respekteras. Om det inte sker kan avtalet hävas. Detta har också skett flera gånger. Den 13 maj 2005 massakrerade militär i Uzbekistan hundratals personer i staden Andijan. Det fick EU att suspendera partnerskaps- och samarbetsavtalet med Uzbekistan. 2007 vidtog EU med all rätt liknande åtgärder mot länderna Burma och Vitryssland.

Några utmärkta prejudikat för fortsatt villkorande av handelspolitiken skulle man kunna tycka. Men dessvärre har EU varit ointresserat av att sätta kraft bakom människorättsklausulerna mot ockupationsstater som Marocko och Israel. I december 2008 beslöt EU:s utrikesministrar att belöna dem båda med ett ännu närmare samarbete. Varken Sverige

eller något annat medlemsland agerade mot detta. Det är upprörande, för det hade faktiskt räckt med att ett enda land hade sagt nej, så hade belöningen av Marocko stoppats. Bistånd och handelspolitik sköts med så kallad kvalificerad majoritet, det vill säga två tredjedelar av ländernas röster kan köra över de andra. Men när det gäller utrikespolitik – vilket uppgraderingen handlade om – tas besluten med enhällighet. Varje land kan alltså säga nej.

Man undrar om det finns någon utrikesminister/handelsminister som ens har ambitioner att använda handelspolitiken till att uppnå något annat än bara ökade transporter och större utbyte av varor världen över. Varför finns det överhuvudtaget människorättsklausuler i EU:s handelsavtal, om de inte är till för att användas?

Frihandelsavtalet med Marocko måste läggas på is till dess att Marocko gör en reträtt från ockupationspolitiken. Självklart ska också fiskeavtalet med Marocko dras in. Det skulle vara ett konkret sätt att använda handelspolitiken för att sätta press på Marocko. Det faktum att över hälften av Marockos handel sker med EU-länder ger EU och Sverige näst intill obegränsade möjligheter till att använda handelspolitiken för att sätta stopp för ockupationen.

Nu är Sverige ordförande för EU. Man har världens chans. Frågan är om man vill ta den.

Jens Holm (V) EU-parlamentariker 2006–2009 och författare till boken "EU inifrån – berättelser från EU-parlamentet 2006–2009".

JENS HOLM

34

år lång är nu Marockos ockupation av Västsahara. Nya generationer växer upp i flyktinglägren och i Västsahara.

500

civila västsaharier är fortfarande försvunna. Kvinnor, barn och gamla. Lever de?

41760

burkar makrill skickades av Praktisk Solidaritet och med stöd av Sida till de västsahariska flyktinglägren i Algeriet 2008.

200

mil lång är den mur som Marocko byggt och som delar Västsahara i en ockuperad och en befriad del.

18

år har FN-styrkan MINURSO funnits på plats i Västsahara – utan mandat att bevaka kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

En brottslig handling?

Mer än så här behövs inte för att motivera de marockanska myndigheterna att kasta västsaharier i fängelse och miss-handla dem. En ung västsaharier springer ut på gatan och vecklar ut den västsahariska flaggan i några sekunder. Sedan försvinner han snabbt. En manifestation i den ockuperade staden Smara våren 2008.